

Til lovforslag nr. L 164. Betænkning afgivet af retsudvalget den 7. maj 1986

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af adoptionsloven og indfødsretsloven

(Formidling af adoption m.v.)

Udvalget har behandlet lovforslaget i nogle møder og har herunder stillet spørgsmål til justitsministeren, som denne har besvaret skriftligt.

Nogle af udvalgets spørgsmål er optrykt som bilag til betænkningen tillige med justitsministerens svar herpå.

Udvalget indstiller lovforslaget til *vedtagelse uændret* og har følgende bemærkninger til lovforslaget:

Med gennemførelsen af dette lovforslag sker der en tiltrængt regulering af forholdene omkring de såkaldte »rugemødre«, i lovforslaget benævnt surrogatmødre.

Lovforslaget forbyder klart mellemandsvirksomhed samt annoncering i forbindelse med surrogatmoderaftaler og forbyder ligeledes enhver form for betaling til surrogatmoderen.

Udvalget er tilfreds med disse klare forbud og håber, at der i administrationen af lovforslaget lægges en klar og hård linje over for ethvert forsøg på at omgå lovens regler. Ju-

stitsministeren har over for udvalget i svar på spørgsmål tilkendegivet, at der vil blive administreret stramt efter reglerne, således at alle former for mellemandsvirksomhed m.v., som er på kanten af lovens regler, søges stoppet. Udvalget er enig i denne vurdering og lægger stor vægt på, at reglerne søges overholdt nøje.

Tilbage bliver surrogatmoderaftaler mellem mennesker, der kender hinanden i forvejen, f.eks. i familiemæssig sammenhæng. Disse aftaler kan formentlig ikke reguleres lovgivningsmæssigt, hvorfor udvalget er enig i, at de ikke omfattes af lovforslaget.

Udvalget finder derfor, at lovforslaget repræsenterer den bedst mulige måde at regulere surrogatmoderområdet på. Udvalget håber hermed at undgå de mange følelsesmæssige, etiske og menneskelige problemer, der kan være resultatet af aftaler om surrogatmoderskab for både surrogatmoderen, de personer, der skal modtage barnet, samt barnet selv.

Hagen Hagensen (KF) fmd. Annelise Gotfredsen (KF) Karen Thurøe Hansen (KF)

Grethe Fenger Møller (KF) Bjørn Elmquist (V) Birthe Rønn Hornbech (V)

Birgith Mogensen (CD) Inger Stilling Pedersen (KrF) Ole Espersen (S) Korneliusen (S)

Torben Lund (S) Lissa Mathiasen (S) Erik B. Smith (S) Jimmy Stahr (S)

Ingerlise Koefoed (SF) Ebba Strange (SF) nfmd. Bernhard Baunsgaard (RV)

Partierne VS, FP og FD havde ikke medlemmer i udvalget.

Bilag

Nogle af udvalgets spørgsmål til justitsministeren og dennes svar herpå*Spørgsmål 1:**ad § 33*

Hvorledes forestiller justitsministeren sig, at det i praksis kan forhindres, at der af tredjemand formidles forbindelse mellem en kvinde og en anden, der ønsker, at kvinden skal føde et barn for hende?

Svar:

I § 33 i lovforslaget foreslås, at enhver form for formidling af kontakt mellem en surrogatmor og et par eller en person, der ønsker at modtage et barn, skal være ulovlig. Efter § 34, stk. 1, i lovforslaget kan overtrædelse af § 33 straffes med bøde eller hæfte.

De foreslåede regler om forbud mod formidling af aftaler om surrogatmoderskab vil skulle søges overholdt på samme måde, som det siden 1914 har været tilfældet med formidling af aftaler om adoption og døgnpleje. Efter reglerne i lov nr. 63 af 1. april 1914 om adgangen til medvirken ved anbringelse af børn er det forbudt for private at yde bistand som mellemmand ved adoption og plejetilladelse uden at have særlig tilladelse hertil. Også dette forbud er strafsanktioneret. Forbudet er opretholdt ved §§ 31 og 32 i lovforslaget.

Reglerne om forbud mod formidling af aftaler om surrogatmoderskab er suppleret med reglen i lovforslagets § 33, stk. 2, hvori der er foreslået et generelt forbud mod annoncering om surrogatmoderskab. Det er således ikke tilladt for et barnløst par at annoncere efter en surrogatmor eller for en surrogatmor at annoncere efter et barnløst par.

Det kan naturligvis ikke udelukkes, at det i et vist omfang vil kunne lykkes at skjule for myndighederne, at der ydes ulovlig formidling. Dette forhold adskiller sig imidlertid ikke fra en række andre områder af ren privat karakter, hvor der er indført forbud og regler om straf, der skal modvirke en adfærd, som samfundet misbilliger.

Spørgsmål 2:

Vil justitsministeren undersøge, om lovgivningen om barselorlov m.v. og om adoptanters mulighed for frihed i forbindelse med en adoption sikrer, at to kvinder kan få barselorlov/adoptionsfrihed, når sagen drejer sig om det samme barn?

Svar:

Der henvises til vedlagte udtalelse af 2. april 1986, som justitsministeriet har indhentet fra arbejdsministeriet.

ARBEJDSMINISTERIET

København, den 2. april 1986

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Under henvisning til justitsministeriets skrivelse af 7. marts 1986 (j.nr. L.A. 1985-41012-12) vedrørende forslag til lov om ændring af adoptionsloven og indfødsretsloven skal arbejdsministeriet efter brevveksling med socialministeriet til brug for besvarelsen af spørgsmål 2 fra folketingets retsudvalg oplyse følgende:

Spørgsmål 2:

Vil justitsministeren undersøge, om lovgivningen om barselorlov m.v. og om adoptanters mulighed for frihed i forbindelse med en adoption sikrer, at to kvinder kan få barselorlov/adoptionsfrihed, når sagen drejer sig om det samme barn?

Svar:

Det følger af § 1, stk. 3, i lov om barselorlov m.v., at i de perioder, hvor en lønmodtager er berettiget til dagpenge i henhold til kapitel 12 i lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel, har lønmodtageren ret til fravær fra arbejdet i forbindelse med graviditet, bar-

sel og adoption.

Socialministeriet har om dagpengeretten oplyst, at i medfør af dagpengeloven er der ret til barseldagpenge i indtil 24 uger efter fødslen. Den omstændighed, at barnet bortadopteres, er uden betydning for kvindens ret til barseldagpenge.

Endvidere har en adoptionssøgende ret til dagpenge i 24 uger efter modtagelsen af barnet, når de adoptionsundersøgende myndigheder bestemmer, at pågældende skal være fraværende fra arbejdet og pågældende i øvrigt opfylder betingelserne for retten til dagpenge. Dette gælder også i tilfælde af, at barnet, inden der foreligger en adoptionsbevilling, anbringes i pleje efter bistandslovens § 65 hos de adoptionssøgende forældre, når de adoptionsundersøgende myndigheder har truffet bestemmelse om ansørgernes fravær fra arbejdet.

Efter dagpengeloven og barselorlovsloven er der således ikke noget til hinder for, at to kvinder kan få barselorlov/adoptionsfrihed, når det drejer sig om samme barn.

P. M. V.

E. B.

E. EDELBERG

Spørgsmål 3:

Hvilke erfaringer findes der fra udlandet om surrogatmødres »levering af børn«, vederlag for dette, mellemmandsvirksomhed, fortrydelse på begge sider, juridisk bindende aftaler m.v.?

Svar:

Spørgsmålet om en lovgivning om surrogatmoderskab drøftes i bl.a. en række europæiske lande. Efter de oplysninger, som justitsministeriet er i besiddelse af, har England som det første europæiske land vedtaget en særlig lovgivning herom. Der henvises til vedlagte Surrogacy Arrangements Act 1985. (Ikke optaget som bilag). Det grundlæggende princip i denne lov er, at det er forbudt for enhver i kommercielt øjemed at tage initiativ til eller deltage i forhandlinger med henblik på indgåelse af en aftale om surrogatmoderskab. Forbudet gælder dog ikke surrogatmoderen selv eller det par, der ønsker et barn. Der er endvidere forbud mod annoncering om aftaler om surrogatmoderskab.

Justitsministeriet har i øvrigt ingen præcise oplysninger om, hvilke overvejelser der gøres i andre lande.

Spørgsmål 4:

Hvordan kan man sikre et barn, der fødes som handicappet, og som afvises både af den, der er mor til barnet, og af adoptanten?

Svar:

Selv om et par har aftalt, at en kvinde skal føde et barn til parret, kan parret nægte at modtage barnet, indtil der er gennemført adoption eller sket overførelse af forældre-

myndigheden. Den kvinde, der har født barnet, kan lade barnet adoptere af helt udenforstående. Er der ikke mulighed eller interesse herfor, er barnet stillet som ethvert andet barn, som forældrene ikke magter at varetage ansvaret for. De sociale myndigheder vil herefter skulle iværksætte de nødvendige hjælpeforanstaltninger.

Spørgsmål 6:

I forlængelse af svaret på spørgsmål 1 ønskes det oplyst, om det er hensigten at oprette et anerkendt organ til formidling af surrogatmoderskab i lighed med godkendte adoptionsformidlingsorganisationer.

Svar:

Der er ikke efter § 33 i lovforslaget hjemmel for justitsministeren til at give private personer eller organisationer tilladelse til at yde hjælp til formidling af surrogatmoderskab. Efter § 33 er enhver form for formidling af forbindelse mellem en surrogatmor og en anden, der ønsker at modtage et barn, ulovlig. Efter § 34, stk. 1, nr. 2, er overtrædelse af forbudet strafbar.

Det er i de almindelige bemærkninger til lovforslaget punkt 5 d, anført, at baggrunden for dette forslag er at hindre mellemænd i økonomisk at udnytte barnløse pars stærke ønske om at få et barn og socialt dårligt stillede kvinders situation. Formålet er endvidere at hindre aftaler om surrogatmoderskab bortset fra tilfælde, hvor typisk slægtninge eller nære venner er villige til at hjælpe et barnløst par. Foreligger der et sådant nært forhold mellem parterne, er der ikke behov for formidling.